

Lisätiedot:

liikuntapäällikkö Tero Kuivalainen, puh. 050 380 7687
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Yhdyskuntavaliokunta on [kokouksessaan 13.09.2022 § 84](#) käsitellyt energiasäästötoimenpiteitä kaupungin kiinteistöissä ja muussa toiminnassa. Valiokunta päätti käynnistää tiettyjä toimenpiteitä välittömästi. Sen lisäksi valiokunta päätti lähettää esityksensä energiasäästötoimenpiteistä sivistystoimen valiokunnille ja pyytää toimenpiteisiin kommentteja. Yhdyskuntavaliokunta pyytää vielä muita valiokuntia identifioimaan lisää toimenpiteitä, joiden avulla sähkön ja lämmitysenergian kulutusta on mahdollista vähentää ja siirtää yöaikaan. Kommentit pyydetään palauttamaan 14.10.2022 mennessä, minkä jälkeen yhdyskuntavaliokunta kokoaa toimenpiteet kokouksessaan 25.10. ja lähettää esityksen kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi kokouksessa 31.10.2022.

Kaupungin tilakeskus vastaa kaupungin energianhankinnasta ja -sopimuksista sekä kiinteistöjen energiankulutuksen seurannasta. Tämän seurauksena tilakeskus on valmistellut listauksen erityisesti kiinteistöihin kohdistuvista säästötoimenpiteistä vaikutuksineen. Tilakeskuksen selvitystyön tuloksena on esitetty kymmenen toimenpide-ehdotusta, joilla kaupunki voi omissa kiinteistöissään säästää energiaa.

YLKV 13.09.2022 § 84 on ohjeistanut käynnistämään eri toimenpiteitä välittömästi ja liikuntapalveluiden osalta nämä kohdistuvat seuraaviin:

- Uimahallin saunojen (osittainen) sulkeminen ja ison altaan lämpötilan laskeminen
- Jäähallin kesäkäytön rajoittamisen suunnittelu yhdessä kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunnan kanssa
- Kiinteistöjen pihavalaistuksen optimointi

Kyseisiä toimenpiteitä tarkastellaan niiltä osin kuin ne koskevat kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toimintaa ja näiden vaikuttavuutta arvioidaan alla.

Kiinteistöjen pihavalaistuksen sammuttaminen öisin (aikaisemmin kuin nyt)

Liikuntapalveluiden kiinteistöjen ulkoalueiden yleisvalaistus keskittyy pääasiassa parkkipaikkoihin. Parkkipaikkojen päivittäminen LED valaistukseen mahdollistaisi valaistuksen himmentymään asteittain halutulle ajanjaksolle.

Kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunta [08.09.2022 § 49](#) esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että valtuusto myöntää lisämäärärahan liikuntapaikkojen ulkovalaistuksen uusimiseen vuoden 2022 talousarvion investointiosaan.

Uimahallin saunojen sulkeminen kokonaan

Useampi uimahallissa käyvä iäkäs henkilö, kokee saunomisen kohokohtana. Monelle sauna toimii merkittävänä kohtaamispaikkana sosiaalisten suhteiden

ylläpitoa ja vertaistukea ajatellen. Molempien saunojen sulkeminen voi nostaa kynnystä saapua uimahallille kyseisen kohderyhmän keskuudessa. Liikuntaharrastus, jossa sosiaalisten suhteiden ja toimintakyvyn ylläpito sekä yhdessä harrastaminen vertaisten kanssa, on keskeinen osa kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä.

Historiaa tarkastellessa, koronarajoitusten aikaan uimahallin molemmat saunat olivat hetkellisesti kiinni. Tällöin kyseessä oli kuitenkin huomattavasti lyhyempi ajanjakso ja saunat olivat suljettuina noin yhden kuukauden verran. Kyseisenä aikana palautteita saunojen sulkemisesta tuli melko paljon.

Tällä hetkellä toinen saunoista (kuumempi sauna) on suljettu, mutta jos tämän lisäksi tarvitaan lisätoimenpiteitä, suopeampi vaihtoehto kaikkien saunojen sulkemiselle, on saunojen osittainen sulkeminen viikon sisällä. Saunat voisivat olla päällä esim. kolmena päivänä viikossa, jolloin säästöä kertyy, mutta asiakkaat huomioitaisiin samalla.

Huolimatta siitä, päädytäänkö sulkemaan saunat osittain tai kokonaan, on syytä huomioida, että saunan kiinniollessa asiakkaat saattavat viettää enemmän aikaa lämpimässä suihkussa, jolloin myös kulut nousevat tämän osalta. Tällä hetkellä suihkun veden lämpötila on n. 37 celsiusastetta. Lämpötilan laskeminen muutamalla asteella ennaltaehkäisee, ainakin osittain, kyseisen riskin olemassaoloa ja olisi samalla uusi toimenpide energiankulutuksen vähentämiseen.

Uimahallin sulkeminen jouluhelmikuuksi

Uimahallin sulkeminen kolmeksi kuukaudeksi olisi merkittävä takaisku niin vammaansa kuntouttaville, liikuntarajoitteisille, kuntouimareille, iäkkäille kuin myös koululaisille. Uimahallissa tapahtuva harjoittelu on yksi merkittävimmistä, ellei merkittävin matalan kynnyksen liikkumismuoto mitä pystytään toteuttamaan vammaan, sairauteen tai ikään katsomatta.

Jouluhelmikuussa ulkona on luonnollisesti liukasta, jolloin etenkin loukkaantuneet, liikuntarajoitteiset, sekä iäkkäät vähentävät ulkona liikkumista. Uimahalli saattaa olla osalle ainut liikuntamuoto kyseisenä ajankohtana, jolloin sen sulkemisella voisi olla merkittäviä seurauksia kunnon ylläpidon tai kuntoutuksen osalta.

Esikoululaisten ja koululaisten opetussuunnitelmassa on velvollisuus järjestää uinninopetusta. Hallin ollessa suljettuna, uinninopetusta ei voi toteuttaa ja korvaavia vuoroja ei pystytä järjestämään.

Seuratoiminnan kannalta tämä vaikuttaisi negatiivisella tavalla paikallisen uimaseuran toimintaan. Uimahallin kiinniolon seurauksista on jo näyttöä Kauniaisten uimahallin mentyä kiinni tulipalon johdosta. Tällöin halli oli suljettuna noin puolen vuoden ajan ja seuran 90:stä uimarista vain 30 jatkoi seurassa uimahallin avauduttua. Puolet seurassa lopettaneista vaihtoivat seuraa ja toinen puolisko lopetti uinnin kokonaan. Uimareiden, jotka edes jollain tasolla ottavat toiminnan vakavasti, tarvitsevat uintikertoja ja toistoa, jolloin ainoaksi vaihtoehdoksi jää seuran vaihtaminen, sillä muista halleista korvaavia vuoroja ei pystytä tarjoamaan.

Työntekijöiden näkökulmasta tämä tarkoittaisi viiden uimahallin työntekijän sijoittamista muihin tehtäviin kolmen kuukauden ajaksi. Osa voisi toimia

liikuntapaikkahoitajien apuna, mutta pääosin heille ei olisi tarjolla tehokasta työtä. Kansalaisopiston liikunnanohjaajien osalta työt myös vähenisivät merkittävästi, minkä seurauksena heidän jatkonsa ei ole varmaa.

Edellä mainituista syistä, tätä toimenpidettä ei suositella.

Jäähallin sulkeminen (peruslämpö pidetään päällä)

Jäähallissa toimii tällä hetkellä kaksi isoa seuraa, aktiivijäsenmäärän ollessa n. 1 100. Tämän lisäksi hallia käyttävät päiväkodit, koulut sekä kuntalaiset.

Jos halli päätetään sulkea vuodeksi, seurojen toiminta on vaarassa loppua kokonaan. Seurojen on mahdotonta hakea korvaavia vuoroja muualta, sillä ne on varattu muiden toimesta. Tämän lisäksi, muualta ostetuista jäävuoroista joutuu maksamaan huomattavasti suuremmat summat Kauniaisten tarjoamaan jäähintaan verrattuna ja tätä seurojen talous ei kestäisi pidemmän päälle.

Harrastajat eivät pysty harjoittelemaan vuoden sisällä itse lajia lainkaan, joten luonnollinen ratkaisu on vaihtaa seuraa. Sama haaste tulee seurojen valmentajien osaksi, jolloin he joutuisivat vaihtamaan seuraa työn puutteen johdosta.

Liikuntapaikkahoitajien kannalta jäähallivuorot lakkaisivat ja henkilöstö siirrettäisiin ulkoliikuntapaikoille. Talviaikaan, säiden ollessa suotuisat, hallityöntekijöiden kohdistaminen ulkoliikuntaan olisi positiivinen asia, mutta tämän ajanjakson ulkopuolella työvoima olisi ylimiehitetty.

Jäähallin ollessa kiinni, säästöpotentiaali on arviolta 120 000 € vuodessa. Tässä vaihtoehdossa on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että tällöin myös n. 130 000 euron vuosittaiset tulot jäisivät saamatta. Säästötoimenpiteissä on syytä miettiä kokonaisvaikutusta pitkällä aikavälillä. Hallin sulkeminen vuodeksi voi tarkoittaa kahden seuran kaatumista ja tämän myötä jopa muutaman sadan lapsen jättäytymistä pois harrastustoiminnasta.

Hallin sulkeminen vuodeksi on merkittävä takaisku etenkin lasten liikunnan ja terveyden kannalta ja tästä syystä kyseistä toimenpidettä ei suositella.

Jäähallin energiatehokkuushankkeen pikainen käynnistäminen ja toteutus. Halli suljettuna remontin ajan (noin 9kk)

Tässä vaihtoehdossa on käyttäjien, sekä kaupungin työntekijöiden kannalta hyvin pitkälti samanlaiset vaikutukset kuin edeltävällä toimenpiteellä. Tästä syystä, hankkeen luonnos- ja toteutussuunnittelussa tulee miettiä, onko hallia mahdollisuus pitää auki käyttäjille hankkeen toteutuksen aikana.

Jos halli kuitenkin päätetään sulkea remontin ajaksi, sen ajankohta tulee harkita myös käyttäjien kannalta. Yli tuhannella harrastajalla kausi jatkuu kevään loppuun asti ja tämä tulee ottaa huomioon.

Käyttäjien kannalta suotuisin ajankohta remontille on mahdollisen uuden harjoitushallihankkeen toteuduttua. Tällöin korvaavat vuorot voitaisiin siirtää uuteen halliin.

Jäähallin sulkeminen kesäkaudeksi (touko-elokuu)

Säästöpotentiaali on arviolta 45 000 € vuodessa, jos verrataan siihen, että halli olisi käytössä touko-elokuun. Nykyisen toimintatavan mukaan halli on suljettuna juhannuksesta heinäkuun loppuun asti ja tuloissa tämä tarkoittaa touko-elokuun ajalta n. 45 000 €. Näin ollen, jos halli päätetään sulkea touko-elokuun ajaksi, säästöjä saataisiin saman verran mitä menetettäisiin tuloja. Hallia ei ole kuitenkaan suunniteltu kesäkäyttöön, joten tämä toimenpide-ehdotus on varteenotettavin kolmesta eri vaihtoehdosta.

Seurojen toiminnan kannalta, kyseisiä kuukausia ajatellen, elokuu on kilpailun/talouden kannalta merkittävintä aikaa. Tämän johdosta on syytä rajoittaa jäähallin sulkemista ajalle touko-heinäkuu. Näin ollen kiinniolon aika tuplaantuisi nykyiseen käytäntöön verrattuna.

Pujottelurinne

Tilakeskuksen teettämässä listauksessa ei ollut mainintaa pujottelurinteen mahdollisista säästötoimenpiteistä. Pujottelurinteen energiakulut ovat liikuntapaikkojen neljänneksi suurimmat, jäähallin, palloiluhallin ja uimahallin jälkeen. Vaikka rinteen energiankulutus onkin vain kymmenesosa jäähalliin verrattuna, tulee myös tämän säästötoimenpiteitä tarkastella.

Alla on kuvattu toimenpiteet mitä tullaan tekemään tulevaa kautta ajatellen, sekä säästötoimenpiteet ja niiden vaikutukset.

Toteutettavat toimenpiteet

- Pujottelurinteen valojen käytön minimointi lumetuksen aikana: LED-valaisimet lumitykkeihin, mönkijän valaistuksen tehostaminen, otsalamppujen käyttö.
- Hissien päällöloaikojen rajoittaminen: toinen hisseistä vain osan aikaa käytössä, lasten hissien käytön minimointi.
- Huoltohallin lämmityksen vaihtoehtoisten ratkaisujen selvittäminen. Tällä hetkellä hallissa puhaltaa kaksi lämpöpuhallinta ympäri vuorokauden talvikaudella ja tämä ei ole energiatehokkain ratkaisu. Huoltohallissa ei ole lämmitysjärjestelmää ja tilan lämmittäminen on välttämätöntä, sillä lumetusletkut, rinnekone ja muut työvälineet tulee saada sulatettua aikavälein. Hallissa toteutetaan myös kaikki huoltotyöt, mitkä edellyttävät lämmitystä.

Rinteen sulkeminen kaudelle 2022-2023

GrIFK Alpine on kilpailullisesti Suomen menestynein, sekä suurin lapsia ja nuoria alppilajien pariin tutustuttava seura. Vuosittain seuran järjestämän hiihtokoulun kautta lähes tuhat uutta harrastajaa löytää uuden harrastusmuodon. Yhdistyksen toiminnan pyörittäminen mahdollistaa myös koulujen sekä kuntalaisten vapaa-ajan laskettelun.

Jos rinne päätetään sulkea tulevana kautena, seuran toiminta on vaarassa loppua kokonaan. Hiihtokoulutoiminta, mikä on merkittävin yhdistyksen tulonlähde sekä rekrytointikanava valmennusryhmiin, ei luonnollisesti toteudu. Hiihtokoulu liikuttaa n. 800 lasta kaudessa. Harrastajat eivät pysty harjoittelemaan vuoden sisällä itse lajia lainkaan, joten luonnollinen ratkaisu on vaihtaa seuraa tai lopettaa harrastus kokonaan. Tämän myötä myös valmentajat, sekä rinnetyöntekijät joutuvat jättämään seuran ja hakemaan töitä muualta.

Rinteen ollessa koko kauden kiinni, säästöpotentiaali on n. 45 000 €, mikä sisältää nykyisen sopimuksen mukaan kaupungin osuuden sähköstä ja vedestä, sekä hissien huoltotyöt. Kauden aikana energiaa kuluu n. 130 MWh ja veden osalta n. 14 500 m³.

Tässäkin säästötoimenpiteessä on syytä miettiä kokonaisvaikutusta pitkällä aikavälillä. Rinteen sulkeminen kaudeksi voi tarkoittaa seuran kaatumista ja tämän myötä jopa muutaman sadan lapsen jättäytymistä pois harrastustoiminnasta.

Rinteen sulkeminen vuodeksi on merkittävä takaisku etenkin lasten liikunnan ja terveyden kannalta ja tästä syystä kyseistä toimenpidettä ei suositella.

Rinteen sulkeminen osittain

1. Idänpuoleisen (kuntoportaiden viereinen) rinteen sulkeminen puoliksi. Hissillä on välipoistumistasanne keskellä rinnettä, joten yläpuolta ei lumetettaisi lainkaan. Toiminta ei olisi toivotulla mallilla, mutta voisi mahdollistaa toiminnan pyörittämisen eri kohderyhmien osalta.

Tämä leikkaisi sähkön ja veden kokonaiskulutusta noin neljänneksen, mutta ei toisi säästöä talouden osalta kaupungin suuntaan lainkaan. Voimassa olevan sopimuksen mukaan kaupunki vastaa laskettelurinteen sähkön- ja vedenkulutuksesta aiheutuvista kustannuksista enintään kulloinkin vuosittain kaupungin talousarviossa vahvistetun määrärahan mukaan. Kyseinen määräraha on kuitenkin liian pieni, joten nykyisillä/tulevilla energian hinnoilla, määräraha saavutetaan jo kesken kautta.

2. Idänpuoleisen rinteen sulkeminen, lastenrinnettä lukuun ottamatta. Tällä toimenpiteellä toimintaa jouduttaisiin rajoittamaan selkeästi eri treeniryhmien osalta, mutta hiihtokoulun toiminta voitaisiin ylläpitää.

Tämä leikkaisi sähkön ja veden kokonaiskulutusta hieman vajaa puolet, mutta ei yllä mainituista syistä toisi todennäköisesti lainkaan säästöä talouden osalta.

Kaupungin ja yhdistyksen välinen sopimus kaipaa pikaista päivitystä. Sopimuksen yksi merkittävimmistä tekijöistä on nykyistä suuremman määrärahan varaaminen kaupungin talousarvioon. Sopimuksen vireillepanon ajankohtaa on kuitenkin syytä miettiä vallitsevan energiakriisin sekä kaupungin energiansäästötoimenpiteiden johdosta, jotteivät ne olisi ristiriidassa keskenään.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden muissa kiinteistöissä, ainoat merkittävät energiasäästötoimenpiteet, liittyvät ilmanvaihdon sulkemiseen yön ajaksi ja kiinteistöjen sisälämpötilan laskemiseen.

Yhdyskuntavaliokunta esitti kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunnalle, että liikuntapaikkojen osalta rakennettaisiin malli, jossa käyttäjillä on kannustin osallistua energiansäästötoimenpiteisiin. Esimerkiksi liikuntapaikkojen käyttömaksuihin voitaisiin ottaa käyttöön tilapäinen energiamaksu.

Tilapäinen energiamaksu, minkä seurauksena käyttömaksuja korotettaisiin olisi syytä kohdistaa ottelutapahtumiin. Ottelutapahtumien aikana myös energiankulutus on suurempaa, sillä valaistus on suuremmalla teholla harjoitukseen verrattuna, suihkujen käyttö lisääntyy ja jäähallissa jäänajo sekä

tämän myötä lisääntynyt veden kulutus. Edeltävistä syistä johtuen, on perusteltua korottaa ottelutapahtumien käyttömaksua.

Sivistystoimenjohtaja Mikael Flemmich:

Kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunta merkitsee yhdyskuntavaliokunnan selvityksen energiasäästötoimenpiteistä kaupungin kiinteistöissä ja muussa toiminnassa tiedoksi ja lähettää yllä olevan lausunnon yhdyskuntavaliokunnalle edelleen valmisteltavaksi kaupunginhallitukselle ja pyytää huomioimaan yllä mainitut vaihtoehtojen vaikutukset.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.